

Udskriftsdato: 15. december 2025

2008/1 BTL 143 (Gældende)

Betænkning over Forslag til lov om oprettelse af et nationalt center for undervisning i natur, teknik og sundhed

Ministerium: Folketinget

Betænkning

over

Forslag til lov om oprettelse af et nationalt center for undervisning i natur, teknik og sundhed

[af undervisningsministeren (Bertel Haarder)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 26. februar 2009 og var til 1. behandling den 12. marts 2009. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 5. februar 2009 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 185. Den 26. februar 2009 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 7 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

4 af udvalgets spørgsmål til ministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, DF, KF og LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker:

Lovforslaget er en udmøntning af finanslovaftalen for 2009 mellem bl.a. regeringen og Dansk Folkeparti. Dansk Folkeparti mener, at flere unge skal gennemføre en videregående uddannelse inden for natur, teknik og sundhed. Bl.a. på den baggrund blev der nedsat en arbejdsgruppe, som fik til opgave at udarbejde forslag til en national strategi for styrkelse af undervisningen i natur, teknik og sundhed i hele uddannelsessystemet. Af samfundsmæssige og konkurrencemæssige hensyn er det afgørende, at flere unge vælger at uddanne og beskæftige sig inden for eksempelvis naturvidenskab, tekniske fag, ingeniørvidenskab og sundhedsområdet. Der er efter Dansk Folkepartis opfattelse en række gode grunde til at oprette centeret.

Centerets opgave er at styrke undervisningen og understøtte en fornyelse af undervisningens form og indhold, bl.a. gennem it-baserede undervisningsmaterialer. Centret skal ligeledes bidrage til at skabe bedre sammenhæng i uddannelsessystemet og bidrage til efteruddannelse samt medvirke til en løbende kvalitetsudvikling i undervisningen og selvfølgelig også bidrage til, at interessen blandt unge danskere fremmes.

Det er centerets opgave at indgå i internationale netværk med tilsvarende udenlandske centre med henblik på videndeling og at indsamle og formidle erfaringer fra praksis og forskning i fagdidaktik med henblik på formidling af viden til brug for evidensbaseret udvikling af undervisningsforløb i en dansk sammenhæng.

Med disse bemærkninger kan Dansk Folkeparti støtte lovforslaget.

Et *mindretal* i udvalget (S, SF, RV og EL) vil stemme hverken for eller imod lovforslaget ved 3. behandling.

Umiddelbart er det svært at være imod et initiativ, der styrker naturvidenskaberne. Når mindretallet alligevel undlader at stemme for, er det for at tilkendegive, at det desværre er et knopskydnings-initiativ som så mange andre, regeringen har gennemført i misforstået velvilje over for naturvidenskaberne, herunder en særlig stor naturfagslinje på læreruddannelsen, som ikke er blevet søgt og har svækket linjefagsdækningen for de øvrige naturfag.

Svar på spørgsmål 1-4 (optrykt som bilag til betænkningen) viser, har regeringen sat en række forskellige initiativer i gang for at styrke naturvidenskaberne. Men initiativerne er enkeltstående aktiviteter, der ikke er tænkt ind i en sammenhængende strategi, hvorfor de kan lyde nok så sympatiske, men ikke samlet løfter et område, der bør løftes i tæt samarbejde med de uddannelsesinstitutioner, der er involveret.

Det var en af de konklusioner, som Evalueringsinstitutet fremhævede i sin evaluering af de 21 videncentre, nemlig at de bl.a. var en succes, fordi de ikke var selvstændige institutioner, men integrerede som samarbejdspartnere blandt alle relevante miljøer. I det hele taget blev de 21 videncentre evalueret meget positivt, og alligevel har regeringen og Dansk Folkeparti nu skåret bevillingen for videncentrene væk, hvorfor de fleste af dem bliver nødt til at dreje nøglen om. Til gengæld etableres et enkelt nationalt videncenter for naturfagene.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Enhedslisten ønsker at fremme videncentre på en række hovedområder, der løfter uddannelsesinstitutionerne bredt, og vil fremhæve den overordnede konklusion fra EVA's evaluering fra januar 2009:

»Overordnet viser evalueringen, at videncentrene har formået at etablere sig og skabe resultater inden for den evaluerede bevillingsperiode. Undervisningsministeriets puljemidler til opbygning og udvikling af videncentre har fremmet etableringen af videncentre og hævet ambitionsniveauet for videncentrenes arbejde. Spørgeskemaundersøgelsen og casestudierne viser, at der er udbredt tilfredshed med videncentrenes aktiviteter blandt deres interne og eksterne målgrupper. Samlet set har videncentrene i tilfredsstillende grad levet op til de målsætninger, der var opstillet i Undervisningsministeriets retningslinjer for tildeling af de særlige videncentermidler. Videncentrene har generelt formået at kompetenceudvikle medarbejdere gennem udviklingsprojekter og nye input udefra, indsamle og formidle ny viden, skabe nye uddannelses-tilbud og kompetenceudvikle gennem forskellige initiativer. Derudover har videncentrene også generelt formået at etablere mange forskelligartede eksterne samarbejdsrelationer.«

Når Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Enhedslisten undlader at stemme for lovforslaget, er det for at tilkendegive, at mindretallet ønsker en bred videncenter-udvikling solidt forankret i uddannelsesverdenen og ikke en løsrevet enkeltsagspolitik på bekostning af de 21 videncentre, som regeringen og Dansk Folkeparti har fjernet det økonomiske underlag for.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Sophie Løhde (V) Britta Schall Holberg (V) Malou Aamund (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V)

Troels Christensen (V) Martin Henriksen (DF) nfmd. Hans Kristian Skibby (DF)

Charlotte Dyremose (KF) fmd. Villum Christensen (LA) Christine Antorini (S) Carsten Hansen (S)

Kim Mortensen (S) Niels Christian Nielsen (S) Pernille Vigsø Bagge (SF) Nanna Westerby (SF)

Marianne Jelved (RV) Johanne Schmidt-Nielsen (EL)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	2
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2
Enhedslisten (EL)	4		

Oversigt over bilag vedrørende L 143

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsnotat og høringsliste, fra undervisningsministeren
2	Supplerende høringssvar, fra undervisningsministeren
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af forslaget
4	Tidsplan for udvalgets behandling af forslaget
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 143

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om sikring af den fornødne koordination med de relevante aktører, når Naturcenteret oprettes som en selvejende institution, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om snitfladen mellem Naturcenteret og det nye sciencecenter på Sorø Akademi, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om udbud til udvikling af Naturcenteret, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvilke initiativer ministeren forventer inden for undervisning i natur og teknik, der allerede fungerer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om forskelle mellem det foreslåede center og videncentrene på professionshøjskolerne og erhvervsakademierne, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om ministerens redegørelse for, hvordan det foreslåede center kommer til at samarbejde med uddannelsesinstitutionerne, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om ministerens uddybende kommentar til høringssvarene, for så vidt angår bestyrelsens sammensætning, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

Fire af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål og svar er optrykt efter ønske fra S, SF, RV og EL

Spørgsmål 1:

Hvordan vil ministeren sikre, at der sker den fornødne koordination med de relevante aktører (universiteter, professionshøjskoler, grundskoler og gymnasier), når Naturcenteret oprettes som en selvejende institution helt uafhængig af de uddannelsesmiljøer, der skal samarbejdes med?

Svar:

Baggrunden for forslaget om at organisere centeret som en selvejende institution er behovet for at sikre, at centerets overordnede ledelse varetages af en handledygtig bestyrelse, der alene varetager centerets og ikke de enkelte aktørers interesser. Bestyrelsesmedlemmerne skal ifølge bemærkningerne til lovforslaget besidde høj faglig viden i forhold til centerets opgaver. Da centerets formål ifølge lovforslaget er at styrke interessen for, rekrutteringen til og kvaliteten af undervisningen i natur, teknik og sundhed i det danske uddannelsessystem, er kendskab til uddannelsessystemet endvidere et vigtigt parameter i forbindelse med udpegningen af bestyrelsesmedlemmerne.

Endvidere henledes opmærksomheden på forslaget om et repræsentantskab for centeret, hvor bredere bruger- og aftagerinteresser vil være repræsenteret.

Spørgsmål 2:

Hvad vil snitfladen mellem Naturcenteret og det nye sciencecenter på Sorø Akademi være?

Svar:

Det fremgår af »Redegørelse om talentudvikling « (alm. del – bilag 104), som jeg den 16. december 2008 sendte til udvalget, at hensigten med donationen fra A. P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal på 130 mio. kr. har været at give dygtige unge i Danmark et kvalificeret tilbud, hvor de kan udvikle deres talent optimalt, og at det på min opfordring blev besluttet at opføre et sciencecenter for at fremme den nationale talentpleje inden for naturvidenskab ved Sorø. Centeret er i fuld gang med at blive opført i forbindelse med Sorø Akademis Skole og forventes at stå færdigt til brug i løbet af 2009. Se mere på www.soroe-akademi.dk/.

Det fremgår også af redegørelsen, at bestræbelserne styrkes af planerne om et nyt nationalt center for undervisningen i natur, teknik og sundhed, hvor erfaringerne fra de mange initiativer på naturfagsområdet samles, vurderes og videregives til skoler og uddannelsesinstitutioner over hele landet.

Sciencecenteret ved Sorø er således primært rettet mod talentfulde unge inden for naturvidenskab, mens det er hensigten, at centeret for undervisningen i natur, teknik og sundhed primært vil være rettet mod at hjælpe lærerne til generelt at forbedre undervisningen i uddannelsessystemet og derigennem øge kvalitet og interesse blandt eleverne.

Relationen mellem sciencecenteret og det foreslåede center for undervisningen i natur, teknik og sundhed bliver derfor, at de to centre med hver deres forskellige opgaver må arbejde sammen om at udvikle, udveksle og sprede eksempler på god praksis. Det kan fx ske i form af konkrete kontrakter eller samarbejdsaftaler om opfyldelse af delelementer af naturfagscenterets opgaver, som de fremgår af formålet.

Spørgsmål 3:

Hvorfor skal der ikke være et udbud om udvikling af Naturcenteret svarende til de nationale videntcentre for realkompetencevurdering og vejledning?

Svar:

Nationalt videncenter for realkompetencevurderinger og Videncenter for Uddannelses- og Erhvervsvejledning er to af i alt 28 videncentre, der er etableret med starttilskud fra den særlige pulje, som Undervisningsministeriet rådede over i perioden 2004-2007 til opbygning og udvikling af videncentre ved erhvervsakademier, de tidligere CVU'er og formaliserede netværk af enkeltstående MVU-institutioner. Midlerne er tildelt på grundlag af ansøgning til finansiering af videncenterprojekter, der bidrager til udvikling af disse regionale videregående uddannelsesinstitutioners videncenterfunktion. Målsætningen er således at styrke de regionale uddannelsesinstitutioners bidrag til hurtig og effektiv omsætning af viden og forskning og herigennem også styrke de faglige miljøer på institutionerne og uddannelsernes kvalitet.

Sigtet med det foreslåede nationale center for undervisning i natur, teknik og sundhed er et andet og bredere. Centeret har efter forslaget til formål at styrke interessen for, rekrutteringen til og kvaliteten af undervisningen i natur, teknik og sundhed i hele det danske uddannelsessystem. Centeret vil således have som sin hovedopgave at hjælpe lærerne i grundskolen og ungdomsuddannelserne, blandt andet gennem samarbejder med de videregående uddannelser på både undervisningsministerens og videnskabsministerens områder og gennem samarbejder med offentlige og private virksomheder, museer, uformelle læringsmiljøer og fagdidaktiske miljøer.

Samtidig skal centeret medvirke til at sikre en landsdækkende spredning af god praksis og til, at gode erfaringer fra danske og udenlandske projekter og initiativer udnyttes og spredes.

Det er min opfattelse, at de meget omfattende opgaver bedst varetages ved oprettelse af det foreslåede nationale center som en selvejende institution.

Spørgsmål 4:

Ministeren bedes orientere udvalget om tilsvarende initiativer inden for undervisning i natur og teknik, der allerede fungerer (f.eks. videncentre).

Svar:

På grundskoleområdet er der i forlængelse af Science Team Kalundborg-projektet, der blev finansieret af Lundbeckfonden, iværksat et landsdækkende tiltag for dannelse af sciencekommuner. Undervisningsministeriet rettede i 2006 henvendelse til landets 98 kommuner med en opfordring til at blive sciencekommune. Der er i dag i alt 23 sciencekommuner, som har en strategi for udvikling af naturfagsområdet, der spiller sammen med kommunens strategi for erhvervsudvikling. Undervisningsministeriet støtter med udviklingsmidler, som finansierer Dansk Naturvidenskabsformidlings udgifter til at gennemføre, monitorere og evaluere projektet.

På det gymnasiale område har Undervisningsministeriet gennem direkte støtte med udviklingsmidler over to ansøgningsrunder iværksat projekter for dannelse af netværk og konkrete samarbejder mellem skoler, aftagere og virksomheder med henblik på, at unge kommer til at opleve naturfagene i spil i praksis i virksomheder eller på videregående uddannelser mv. Møder med deltagerne i netværkene viser, at projekterne er til stor glæde for deltagerne og for deres elever. Der er imidlertid behov for en mere langsigtet erfaringsudveksling og forankring af projektet. Dette vil kunne ske i det foreslåede center.

På de naturfaglige, tekniske og sundhedsmæssige områder er der flere institutioner, som varetager videncenterfunktioner. Eksempelvis er en række professionshøjskoler i partnerskab gået sammen om Center for anvendt naturfagsdidaktik (CAND), som koordinerer en række udviklingsaktiviteter på det naturfagsdidaktiske område og derigennem bl.a. bidrager væsentligt til kompetenceudviklingen af underviserne i naturfag på professionshøjskolerne. Professionshøjskolerne vil i kraft af deres videncenterfunktioner på de naturfaglige, tekniske og sundhedsfaglige områder være relevante regionale samarbejdspartnere for det foreslåede nationale center for undervisning i natur, teknik og sundhed.

Det fremgår af rapporten »*Et fælles løft*«, som er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget, og som jeg vedlægger som bilag til dette svar til orientering for udvalget, at der er et stort behov for brobygning og samarbejde på tværs mellem alle dele af uddannelsessystemet. Det gælder både mellem professionshøjskoler og forskningssektoren, mellem læreruddannelsen og grundskoleområdet og mellem grundskolen og ungdomsuddannelserne. Det er derfor naturligt, at bestyrelsen for det foreslåede nationale center for undervisning i natur, teknik og sundhed iværksætter forhandlinger med relevante parter som fx professionshøjskolerne om muligheden for at etablere konkrete samarbejder gennem kontrakter om løsningen af visse af centerets opgaver. Det er i lovforslaget forudsat, at mange af centerets opgaver netop løses gennem sådanne kontrakter med eksisterende, relevante aktører.